

Sygn. akt II UK 84/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Gersdorf (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z wniosku A. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 września 2010 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 października 2009 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 października 2009 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił zażalenie A. C. na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 września 2009 r. orzekające o odrzuceniu odwołania „w sprawie o wydanie decyzji w przedmiocie rozpoznania wniosku z dnia 29 lutego

2008 r. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy”. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że ubezpieczony odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 26 maja 2008 r., zarzucając organowi rentowemu błędną interpretację wniosku i przyznanie w miejsce renty wypadkowej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej ogólnym stanem zdrowia (decyzja z dnia 26 maja 2008 r.). Jednocześnie ustalił, że decyzją z dnia 7 lutego 2003 r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy z powodu niepotwierdzenia wypadku w protokole powypadkowym i sprawa z odwołania od tej decyzji toczy się przed Sądem Apelacyjnym w [...] (XIII U .../07). Dopatrzyszy się w tym negatywnej przesłanki procesowej w postaci zawisłości sporu, orzekł na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zaaprobował orzeczenie o odrzuceniu odwołania, jednak przypisał mu inną podstawę – art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., stwierdzając czasową niedopuszczalność drogi sądowej, gdyż zaskarżoną decyzją nie rozpoznano wniosku o przyznania renty z tytułu wypadku przy pracy, któremu uległ w dniu 30 listopada 2001 r., lecz przyznano rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia na dalszy okres.

W zażaleniu A. C. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, a także postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 22 września 2008 r. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, zarzucając naruszenie art. 83 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585) oraz przepisów art. 464 § 1 k.p.c. i art. 477⁹ § 3 i § 3¹ k.p.c. przez odrzucenie odwołania zamiast jego merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych poprzedza decyzja organu administracyjnego (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) w zakresie indywidualnych spraw wskazanych przykładowo w art. 83 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.). Decyzja ta wyraża stanowisko organu jako strony postępowania administracyjnego, które może być

zakwestionowane w drodze odwołania (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 476 § 2 i 477⁹ k.p.c.). Treść decyzji zatem wyznacza zakres i przedmiot rozpoznania sądowego, w którym sąd rozstrzyga o zasadności wniosku w granicach przedmiotu zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala *ab initio* prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (art. 477 § 2, art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.).

Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601 oraz z dnia 25 maja 1999 r. II UKN 622/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 591). Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Z tego względu odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Tylko w jednym przypadku ustawodawca dopuścił odwołanie, mimo braku orzeczenia co do żądania strony, tj. wówczas, gdy organ rentowy nie wydał decyzji w terminie dwóch miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia roszczenia (art. 477⁹ § 4 k.p.c.). Nie można w związku z tym zasadnie twierdzić, że przyznanie jednego świadczenia oznacza *implicite* odmowę innego (wyższego) świadczenia.

W okolicznościach sprawy postępowanie przed organem rentowym zostało zamknięte decyzją z dnia 26 maja 2008 r., wydaną na wniosek z dnia 20 lutego 2008 r., w której organ nie badał i nie odniósł się do związku niezdolności wnioskodawcy do pracy z jego wypadkiem przy pracy. Odwołanie, w którym podniesiono tę – nieobjętą decyzją – kwestię na zasadach ogólnych powinno być przekazane przez sąd do rozpoznania temu organowi. Tylko ten sposób załatwienia

sprawy nie zamyka drogi postępowania sądowego, otwartej dla każdej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o których mowa w art. 476 § 2 k.p.c.

Postępowanie zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. byłoby jednak prawidłowe tylko wówczas, gdyby nie było wypowiedzi organu rentowego w kwestii ujętej w odwołaniu, tymczasem Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił skarżącemu prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy decyzją z dnia 7 lutego 2003 r., podając, że zdarzenie, jakiemu uległ wnioskodawca, nie zostało uznane w protokole powypadkowym za wypadek w rozumieniu ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1673). Decyzja ta była przedmiotem odwołania ubezpieczonego A. C. do Sądu Okręgowego w W., który wyrokiem z dnia 13 lipca 2006 r., oddalił odwołanie po ustaleniu, że podawane przez niego skutki urazu nie pozostają w związku z wypadkiem przy pracy. Wyrok ten został uchylony przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2007 r., a sprawę przekazano do ponownego rozpoznania w zakresie ustalenia zaistnienia wypadku i jego wpływu na zdolność ubezpieczonego do zarobkowania. Postępowanie to jest w toku.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy trafnie stwierdził negatywną przesłankę procesową określoną w art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., co oznacza, że dopóki postępowanie o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy toczy się między stronami i nie zostanie zakończone, dopóty nowy wniosek o to samo świadczenie nie może być rozpatrzony. Uwzględniając to, Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną, gdyż ostatecznie postanowienie Sądu Apelacyjnego odpowiada prawu (art. art. 398¹⁴ w związku z art. 398¹ § 1 k.p.c.).